

Резюмета на публикациите,

представени за участие в конкурса за доцент по направление 1. 3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по история), обявен в Държавен вестник, бр. 21 от 15 март 2022 г.

Кандидат: гл. ас. д-р Красимир Сашков Кръстев

Монографии/Monographs

Приложение 1/Annex 1.

Урокът по история чрез методите на активното учене. Фондация „Българско историческо наследство“, ISBN: 978-954-8536-34-9, Пловдив, 2022, 565 с.

Основната цел на представеното теоретико-емпиричното изследване е въз основа принципите на активното учене и конструктивистката концепция, че хората постоянно изграждат това, което знаят, опирайки се на вече придобития си жизнен опит, да се адаптират и апробират различни по характер методи на активното учене и да се конструира цялостна теория и технология на урока по история. Едновременно с това е показана тяхната неразривна връзка в съвременното разбиране за провеждане на ефективен учебен процес и за развиване на компетентностите на учениците. В изследването са изпълнени следните задачи:

1. Теоретично са разработени 57 метода/похвата на активното учене, които за по-голямо удобство са подредени по азбучен ред. В монографията е направен опит за критично представяне на различните класификации на методите, които се използват в обучението по история от 60-те и 70-те години на ХХ в. насам. Тук те са подразделени според степента на активност на учениците. По този начин са обособени две големи групи от методи: 1) Методи на пасивното обучение и 2) Методи на активното учене;

2. Подробно са описани петте типа уроци по история – комбиниран, за нови знания, урок упражнение, обобщителен и за проверка и оценка, за които не само са обосновани примерни структури, но са посочени и практически съвети за тяхното реализиране. Във връзка с написаното по-горе, изрично трябва да се отбележи, че представената информация не е опит за шаблонизиране на урочните структури. Напротив, това е само модел, който се опира най-вече на свободния избор на учителя и

вариативността в различните ситуации, определяща се не само от т.нар. „гъвкава“ структура на уроците, но и от приложението на многобройни и различни по характер методи/похвати на активното учене;

3. Методите/похватите на активното учене са представени в определен контекст. За всеки един от тях е даден пример за реализация в конкретен етап и компонент на урока. Пак в тази връзка в края на книгата е поместено и специално приложение (№ 2);

4. Методите и похватите на активното учене, описани в книгата, са апробирани посредством емпирично изследване, включващо дидактически експеримент, наблюдение и анкета. Проверена е: ефективността им – дали с тяхна помощ учениците могат да покрият компетентностите, заложи в учебните програми по история и цивилизации; възможността чрез тях те да бъдат мотивирани за работата; приложимостта им в зависимост от възможностите и възрастта на учениците, както и по време на дистанционно обучение.

History Lesson through Active Learning Methods. Bulgarian Historical Heritage Foundation. ISBN: 978-954-8536-34-9, Plovdiv, 2022, 565 pp.

The main goal of the presented theoretical-empirical research is based on the principles of active learning and the constructivist concept that people constantly build what they know, drawing on their already acquired life experience, to adapt and approbate different methods of active learning and to construct a comprehensive theory and technology of the history lesson. At the same time, their inextricable link is shown in the contemporary understanding of conducting an effective learning process and developing students' competences. The following tasks were performed in the research:

1. Theoretically, 57 methods/techniques of active learning have been developed, which are arranged in alphabetical order for convenience. The monograph attempts to critically present the various classifications of methods used in history education since the 1960s and 1970s. Here they are subdivided according to the degree of students' activity. Thus, two major groups of methods are distinguished: 1) Passive learning methods and 2) Active learning methods;

2. The five types of history lessons are described in detail – combined, for new knowledge, exercise, summary and for examination and assessment, for which not only are exemplary structures justified, but also practical advice for their implementation are given. In relation to the above, it should be explicitly noted that the information presented is not an

attempt to pattern the lesson structures. On the contrary, this is only a model that relies mainly on the teacher's free choice and the variability in different situations, determined not only by the so-called "flexible" structure of the lessons, but also by the application of numerous and different methods/techniques of active learning;

3. Active learning methods/techniques are presented in a certain context. For each of them an example of implementation in a specific stage and component of the lesson is given. Again in this regard, a special appendix (#2) is included at the end of the book;

4. The methods and techniques of active learning described in the book have been validated through empirical research, including didactic experiment, observation and survey. The following was checked: their effectiveness – whether with their help the students can cover the competences set in the history and civilizations curricula; the possibility to motivate them for the work; their applicability depending on the students' abilities and age, as well as during distance learning.

Приложение 2/Annex 2.

Българското царство при династията на Тертеревци (1280 – 1323). Фондация „Българско историческо наследство“, ISBN:978-954-91983-9-3, Пловдив, 2011, 451 с.

Книгата е публикувана докторска дисертация. Тя е обобщаващо изследване върху развитието на Българското царство през периода 1280 – 1323 г. В нея за пръв път тази част от българската история е разгледана много детайлно, като за целта са използвани всички известни на историческата наука извори – както писмените, така и археологическият материал. Въз основа на наличната изворова база е направен опит да бъдат очертани държавните граници при царуването на Тертеревата династия. В първа глава са изложени вътрешнополитическите фактори, повлияли върху развитието на България – задкулиските борби за власт и машинациите, довели до принудителното отстраняване от трона на част от българските владетели и до гибелта на други, а също така и двете противостоящи си тенденции – децентралистичните прояви на част от болярството и опита на централната власт да възвърне изгубения си авторитет. Външнополитическите фактори, които оказали въздействие върху развитието на българската държава в края на XIII и първите десетилетия на XIV в., били Византийската империя, Златната орда, Сърбия и др. Втората глава разглежда състоянието на държавата, църквата и обществото. В отделни параграфи са представени: царят и неговото семейство, управленческата аристокрация, пратениците,

войската, управленческата и данъчната администрация, църквата и духовенството, българският народ. Третата глава е посветена на стопанството. Обърнато е внимание на природните условия и ресурси, селското стопанство, занаятите и търговията.

Bulgarian Tsardom under Terter Dynasty. Bulgarian Historical Heritage Foundation. ISBN:978-954-91983-9-3, Plovdiv, 2011, 451 pp.

The book is a published PhD thesis. It is a comprehensive study of the genesis of the Bulgarian Tsardom in the period between 1280 – 1323. For the first time, this particular episode in the Bulgarian history has been subjected to a detailed investigation, with all the bulk of historical records and sources – both written ones and of archeological matter, known up to that moment, having been employed to serve that purpose. On the grounds of the available historical data, an attempt was made to outline the territory borders at the time of Terter dynasty's reign. The interior political issues which have influenced the historical development of Bulgaria – the struggle for power behind the scenes, as well as the underhand manoeuvres to the compulsory throne depositions of some of the Bulgarian sovereigns, or others' perdition, as well as the two opposed tendencies – the decentralized activities carried out by some the nobility and the attempt of the high power to restore its tarnished authority, have been brought forward in the first chapter. The foreign-political factors which influenced the progress of the Bulgarian state at the end of the 13th and the first few decades of the 14th century, were the Byzantine Empire, the Golden Horde, Serbia, etc. The second chapter scrutinizes the condition of the state, the Church and the community. There are separate sections which examine: the Tsar and the Tsar's family, the ruling nobility, envoys, the army, the ruling and tax office and administration, the Church and the clergy, the Bulgarian folk. The third chapter is devoted to the economy. Nature and resources, agriculture, crafts and trade are taken into close inspection.

Студии, публикувани в сборници и научни списания/Studies published in collections and scientific journals

Приложение 3/Annex 3.

Формиране на умения за хронологическа локализация в обучението по история през прогимназиалния етап на основната образователна степен. – В: Общество, памет, образование (История и обществени нагласи). Т. 5. Сборник с доклади от летния

национален дидактически семинар в Китен (24 – 28 юни 2018 г.). Научна редакция и съставителство К. С. Кръстев и Т. И. Мишев. София, 2019, ISBN: 978-619-194-049-3, с. 64 – 114.

В студията са разгледани различните умения за хронологическа локализация в обучението по история и цивилизации, които трябва да бъдат овладени от учениците още през прогимназиалния етап на основната образователна степен: 1) Умение за водене на леточисление; 2) Умение за отнасяне на исторически обекти към век, етап или период; 3) Умение за установяване на продължителността на историческите събития; 4) Умение за установяване на последователността на историческите събития; 5) Умение за установяване на синхронност и асинхронност между личности, събития, процеси и др. Акцентът е поставен върху техниките за изчисляване на векове и хилядолетия, хронологическите и календарните системи, периодизацията, типологията на хронологическите задачи и пр.

Formation of skills for chronological localization in history teaching during the lower secondary stage of primary school education. – In: Society, memory, education (history and public attitudes). Vol. 5. Collection of reports from the summer national didactic seminar in Kiten (June 24 - 28, 2018). Scientific editing and compilation by K.S. Krustev and T.I. Mishev. Sofia, 2019, ISBN: 978-619-194-049-3, pp. 64 – 114.

These studies examine the different chronological localization skills in the teaching of history and civilizations that students should master as early as the lower secondary stage of primary school education: 1) Ability to keep chronology; 2) Ability to relate historical sites to a century, stage or period; 3) Ability to determine the timeline of historical events; 4) Ability to establish the sequence of historical events; 5) Ability to establish synchronicity and asynchronicity between individuals, events, processes, etc. Emphasis is placed on methods of calculating centuries and millennia, chronological and calendar systems, periodization, typology of chronological problems, etc.

Приложение 4/Annex 4.

Арабски и сирийски извори за управлението на хановете Крум (след 796 – 814) и Омуртаг (814 – около 831). – В: Българско царство. Сборник в чест на 60-годишнината

на доц. д-р Георги Н. Николов. Отговорен редактор: доц. д-р Ангел Николов. София, 2018, ISBN: 978-954-07-4490-2, с. 276 – 303.

Студията е първото цялостно проучване в историографията върху проблема за арабските и сирийските извори за управлението на хановете Крум и Омуртаг. В научно обращение са въведени многобройни средновековни съчинения, които са подложени на обстоен анализ. Специално внимание е обърнато на въпроса за арабския произход на византийския император Никифор I, както и на преписката между анонимен български владетел и арабския халиф ал-Мамун, която по всяка вероятност целяла разпространение на исляма в българските земи още през първите десетилетия на IX в.

Arabic and Syriac sources on the reigns of the khans Krum (after 796-814 AD) and Omurtag (814-circa 831 AD) – In: Bulgarian Kingdom. Collection in honor of the 60th anniversary of Assoc. Prof. Dr. Georgi N. Nikolov. Editor-in-Chief: Assoc. Prof. Dr. Angel Nikolov. Sofia, 2018, ISBN: 978-954-07-4490-2, pp. 276 - 303.

The study is the first comprehensive study in historiography on the problem of Arabic and Syriac sources on the reigns of the khans Krum and Omurtag. Numerous medieval works subjected to thorough analysis have been introduced into scientific circulation. Special attention is paid to the issue of the Arab origin of Byzantine emperor Nikephoros I, as well as to the correspondence between an anonymous Bulgarian ruler and the Arabian caliph al-Mamun, which in all probability aimed at the spread of Islam in Bulgarian lands in the first decades of the 9th century.

Статии, публикувани в научни списания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация/Articles published in scientific journals, referenced and indexed in world-famous databases of scientific information

Web of Science

Приложение 5/Annex 5.

Метод „хексагон“ в обучението по история. – История, XXIX, 2021, № 5, ISSN:0861–3710, с. 522 – 528.

Статията се фокусира върху метод „хексагон“, който е иновативен за българската образователна система. Той е насочен към развиване на логическото мислене и творческите способности на учениците. Чрез него не само се актуализира или разработва обхванат по съдържание учебен материал, но системното му прилагане в уроците повишава способността за възприемане. Той позволява да се премине от пасивна към активна форма на обучение, която изгражда устойчиви познавателни интереси към учебния предмет история и цивилизации.

Hexagon Method in History Education. – History, XXIX, 2021, № 5, ISSN:0861–3710, pp. 522 – 528.

The article is focused on “Hexagon” method, which is an innovative for the Bulgarian educational system. It’s aimed at developing the logical thinking and creative abilities of students. It not only updates or develops content-based learning material, but also its systematic application in lessons increases the ability to perceive. It allows to move from passive to active form of learning that builds sustainable cognitive interests in the subject of History and Civilizations.

Приложение 6/Annex 6.

Методическият прием „кроссенс“ като средство за активизиране на учениците в урока по история. – История, XXVIII, 2020, № 1, ISSN: 0861–3710, с. 77 – 83.

„Кроссенс“ е иновативен игров подход, който с успех може да намери място в часовете по учебния предмет история и цивилизации в българските училища. В статията се достига до извода, че той е най-подходящ за актуализиране на старите знания на учениците, но намира приложение и в други компоненти на урока. Посредством него се формират творческото и критичното мислене на учащите.

The Methodical Use of Crossense as a Means of Activating Students in the History Lesson – История, XXVIII, 2020, № 1, ISSN: 0861–3710, pp. 77 – 83.

“Crossense” is an innovative gaming technique that can successfully find its place in history and civilization classes in Bulgarian schools. The article concludes that it is best suited to keep students’ previous knowledge up-to-date, but it is also applicable in other components

of the lesson. This way a students' creative and critical thinking has been formed through "Crossense".

Приложение 7/Annex 7.

Словесно-логическите игри в обучението по история. – История, XXVI, 2018, № 2, ISSN:0861–3710, с. 195 – 210.

Изследването е посветено на игровите технологии в обучението по история. В него подробно са разгледани седем методически прийома: „Блъф клуб“, „Визитки“, Исторически морски шах“, „Мнемотехника, Определи местожителството“, „Разузнавачи – шпиони“ и „Три направления“. Предложени са препоръки за тяхната подготовка и провеждане. Използваните примери са съобразени с новите учебни програми и учебници по учебния предмет история и цивилизации.

Verbal Logic Games in History Education. – History, XXVI, 2018, № 2, ISSN: 0861–3710, pp. 195 – 210.

The study is dedicated to the range of didactic games in History education. There are seven methodical approaches: "Bluff Club", "Business Cards", "Historic Maritime Chess", "Mnemotechnics", "Determining the Location", "Spy-Scouts" and "Three Directions". The recommendations are suggested for their preparation and conduct. The examples used are in line with new curricula and textbooks on the History and Civilizations subject.

Приложение 8/Annex 8.

Българо-арабските отношения при царуването на Симеон I Велики (893 – 927) и една митологема в учебниците по история. – История, XXI, 2013, № 3, ISSN: 0861–3710, с. 202 – 206.

Настоящата статия представя проблема, свързан с дипломатическите отношения между българския цар Симеон и арабския халиф ал-Махди, които целели сключването на политически съюз срещу византийците. В това изследване се опровергава погрешната интерпретация на събитията в българската историография и учебници по история, че преговорите са водени с египетските араби.

Bulgarian-Arabic Relations under the Reign of Tsar Simeon I the Great (893–927) and a Mythologem in the History Textbooks. – History, XXI, 2013, № 3, ISSN: 0861–3710, pp. 202 – 206.

The present article represents the problem connected with the diplomatic relations between the Bulgarian tsar Simeon and the Arabic caliph al-Mahdi which had as a purpose the signing of a political treaty against the Byzantines. In this survey the wrong interpretation of the events in the Bulgarian historiography and textbooks that there were negotiations with the Egypt arabs is disproved.

Статии, публикувани в научни списания и сборници/Articles published in scientific journals and collections

Приложение 9/Annex 9.

Проблемът за отравянето на Асен-Белгун през 1188 г. – В: Общество, памет, образование (История и обществени нагласи). Т. 4. Сборник с доклади от летния национален дидактически семинар в Китен, 25 – 29 юни 2018 г., 2018, ISBN: 978-619-194-038-7, с. 84 – 90.

В статията е обърнато внимание на едно доста дискуссионно сведение – евентуален опит за убийство на Асен-Белгун през 1188 г., данни за което се съдържат в средновековни английски извори, написани на латински език. В научната литература са предложени няколко възможности за интерпретацията на събитието, всяка от които има основание. В изследването не се изключва и възможността опитът за отстраняването на Асен-Белгун да е направен посредством одежда, напоена с отрова. Всъщност това е хипотеза, изказана още в края на XIX в. от руския византолог Василий Василевски.

The issue of Asen-Belgun's poisoning in 1188 – In: Society, memory, education (History and Social Attitudes). Vol. 4. Proceedings of the summer national didactic seminar in Kiten, 25 - 29 June 2018, 2018, ISBN: 978-619-194-038-7, pp. 84 - 90.

The article draws attention to a rather controversial piece of information - a possible assassination attempt on Asen-Belgun in 1188, data of which is contained in medieval English sources written in Latin. The scholarly literature offers several plausible interpretations of the

event, each of which has its merits. The study does not rule out the possibility for this attempt to remove Asen-Belgun to have been made by means of a robe soaked in poison. In fact, this is a hypothesis put forward as early as the end of the 19th century by the Russian Byzantologist Vasily Vasilevsky.

Приложение 10/Annex 10.

Цар Симеон и арабите. – В: Симеонова България в историята на Европейския югоизток. Т. I: 1100 години от битката при Ахелой. Съст. Ангел Николов и Николай Кънев. София, 2018, ISBN: 978-954-07-4433-9; 978-954-07-4432-2, с. 246 – 252.

Статията се основава на доклад, представен на научна конференция в Поморие през 2017 г., посветена на 1100 години от битката при р. Ахелой. В нея е направен обзор на досегашните изследвания на автора, посветени на българо-арабските отношения при управлението на българския цар Симеон. Приведени са нови доказателства в подкрепа на твърдението, че пратеничеството на българския владетел при арабския халиф ал-Махди е изпратено в средиземноморското пристанище Махдия. Обърнато е внимание на известия за българи, продадени като роби във Фатимидския халифат, които успяват да достигнат до високи държавни постове, но същевременно успяват да съхранят майчиния си език.

Tsar Simeon and the Arabs. – In: Simeon's Bulgaria in the history of the European Southeast. Vol. I: 1100 years since the Battle of Aheloy. Compiled by: Angel Nikolov and Nikolay Kanev. Sofia, 2018, ISBN: 978-954-07-4433-9; 978-954-07-4432-2, pp. 246 - 252.

The article is based on a paper presented at a scientific conference in Pomorie in 2017, dedicated to the 1100th anniversary of the Battle of Achelous on the Achelous river. It provides an overview of the author's previous research on Bulgarian-Arab relations during the reign of the Bulgarian tsar Simeon. New evidence has been presented to support the claim that the Bulgarian ruler's envoy to the Arab caliph al-Mahdi was sent to the Mediterranean port of Mahdia. Attention is drawn to reports of Bulgarians sold as slaves to the Fatimid caliphate who managed to reach high state positions but at the same time managed to preserve their mother tongue.

Приложение 11/Annex 11.

Ростислав Страшимирович – потомъкът на цар Йоан Срацимир (ок. 1352/6 – 1396/7). – *Bulgaria Mediaevalis*, 2018, № 9, ISSN (print):1314-2941, с. 279 – 292.

Информация за т.нар. Второ търновско въстание се появява за пръв път в руския вестник „Северная пчела“ през 1847 г. Автор на статията е църковният писател Николай Елагин. Под влияние на Елагин, Второто търновско въстание е въведено в научно обръщение в България още в края на XIX и началото на XX в. Макар че срещу достоверността му са изказани сериозни възражения както в български, така и в руски изследвания, то продължава да намира място в различни по характер публикации, но без каквато и да е била научна обосновка. В статията са разгледани досегашните аргументи срещу автентичността на въстанието. Приведени са факти и доводи, които до този момент са останали извън ползрението на българските изследователи.

Rostislav Strashimirovich – the descendant of tsar Ioan Sratsimir (c. 1352/6 – 1396/7). – *Bulgaria Mediaevalis*, 2018, № 9, ISSN (print):1314-2941, pp. 279 – 292.

Information about the so-called Second Tărnovo Uprising first appeared in the Russian newspaper *The Northern Bee* („Severnaya pchela“) in 1847. The author of the article is the Russian Church writer Nikolai Elagin (1817 – 1891). Under the influence of Elagin, the Second Tărnovo Uprising was introduced into scientific circulation in Bulgaria at the end of the XIX and the beginning of the XX centuries. Although serious objections have been raised against its credibility in both Bulgarian and Russian studies, it continues to find its place in publications of a different nature, but without any scientific justification. This article looks at the current arguments against the authenticity of the uprising. Facts and arguments have been put forward that have so far remained out of the sight of Bulgarian researchers.

Приложение 12/Annex 12.

Нови сведения за българския бог Тангра. – В: Общество, памет, образование (История и дидактически нагласи). Т. 3. Сборник с доклади от летния семинар в Китен (26 – 30 юли 2017). Научна редакция и съставителство и К. С. Кръстев. Т. И. Мишев. София, 2017, ISBN: 978-619-194-031; 978-619-194-031-8, с. 55 – 59.

В изследването е представен османски ръкопис, запазен в Ориенталския отдел на Германската национална библиотека в Берлин, в който се съдържат сведения за

вярата на ранносредновековните българи в Тангра по време на арабския халиф Муавия I (661 – 680). Установява се, че през XVII в. османският книжовник Бакр е заимствал информацията за българите от живелия през IX в. арабизиран ирански теолог Абу Абдаллах ал-Динавари.

New information about the Bulgarian god Tangra. – In: Society, memory, education (History and didactic attitudes). Vol. 3. Proceedings of the summer seminar in Kiten (26 - 30 July 2017). Scientific editing and compilation by K. S. Krustev. T. I. Mishev. Sofia, 2017, ISBN: 978-619-194-031; 978-619-194-031-8, pp. 55 - 59.

The study presents an Ottoman manuscript preserved in the Oriental Department of the German National Library in Berlin, which contains information about the belief of the early medieval Bulgarians in Tangra during the reign of the Arab caliph Muawiya I (661 – 680). It is established that in the 17th century the Ottoman writer Bakr borrowed information about the Bulgarians from the Arabized Iranian theologian Abu Abdallah al-Dinawari, who lived in the 9th century.

Приложение 13/Annex 13.

Дидактическите игри с правила и тяхното приложение в урока по история, Общество, памет, образование (История и дидактически нагласи). Т. 2. Сборник с доклади от летния семинар в Китен (27 юни – 1 юли 2016). София, 2016, ISBN: 978-619-940-23-3; 978-619-194-023-3, с. 64 – 76.

Статията е посветена на проблема за дидактическите игри с правила в обучението по история. Представени са методически насоки за изпълнението на няколко игрови похвата. Посочени са и конкретни примери от изучавания учебен материал. Заключва се, че дидактическите игри с правила позволяват на учителя да реализира интересни и запомнящи се уроци.

Didactic games with rules and their application in the history lesson. – In: Society, memory, education (History and didactic attitudes). Vol. 2. Proceedings of the summer seminar in Kiten (27 June – 1 July 2016). Sofia, 2016, ISBN: 978-619-940-23-3; 978-619-194-023-3, pp. 64 – 76.

The article is devoted to the problem of didactic games with rules in history education. Methodical guidelines for the implementation of several game activities are presented. Specific examples from the studied teaching material are also given. It is concluded that the didactic games with rules allow teachers to realize interesting and memorable lessons.

Приложение 14/Annex 14.

Образование и книжовност в средновековна България (1280 – 1323). – В: Послания на историята. Юбилеен сборник в чест на проф. Мария Радева. София, 2016. Съставител: доц. д-р Георги Якимов, ISBN: 978-954-07-4074-4, с. 187 – 195.

В изследването се достига до извода, че през периода Българското царство се намира в книжовен подъем, който до голяма степен се дължи на покровителството на българските владетели Георги I Тертер, Теодор Светослав и Георги II Тертер. Важна роля изиграват не само столицата Търново, манастирският комплекс при село Иваново и манастирите в Света гора, но и книжовните средища в Йерусалим и Синай. Застъпено е схващането, че постиженията на българската книжовност от времето на цар Иван Александър не са изолиран елемент на средновековната ни култура. Те имат за свой фундамент литературата, сътворена при управлението на Тертеревата династия.

Education and literature in medieval Bulgaria (1280 – 1323). – In: Messages of history. A Anniversary collection in honor of Prof. Maria Radeva. Sofia, 2016. Compiled by: Assoc. Prof. Dr. Georgi Yakimov, ISBN: 978-954-07-4074-4, pp. 187 – 195.

The study concludes that during this period the Bulgarian empire was in a literary boom, which was largely due to the patronage of the Bulgarian rulers George I Terter, Theodore Svetoslav and George II Terter. An important role was played not only by the capital city of Tarnovo, the monastery complex near the village of Ivanovo and the monasteries in the Holy Mountain (Mount Athos), but also by the literary centres in Jerusalem and Sinai. The notion that the achievements of Bulgarian literature from the time of Tsar Ivan Alexander are not an isolated element of our medieval culture is well established. They have as their foundation the literature created during the reign of the Terter dynasty.

Приложение 15/Annex 15.

Арабски извори за езическите вярвания и погребални обичаи на българите. – *Bulgaria Mediaevalis*, 2015, № 6, ISSN:1314-2941, с. 89 –102.

Статията е посветена на сведенията за религията и погребалните обичаи на българите, които се съдържат в арабските източници. Крайният извод, който е направен, е, че съществен дял от представената информация отговаря на действителността, тъй като намира аналог в домашни, гръцки и латински извори. Потвърждава се както свидетелството за почитането на идоли, така и за биритуализма при погребенията им. Друга част от наличните факти е преплетена с известия, които имат митологичен характер. Те притежават историческа стойност единствено от гледна точка на това каква е била представата на арабските автори за българите, т.е. като за един далечен и загадъчен народ.

Arabic sources on the pagan beliefs and funerary customs of Bulgarians – *Bulgaria Mediaevalis*, 2015, № 6, ISSN: 1314-2941, pp. 89 – 102.

The article is dedicated to the information about the religion and funeral customs of Bulgarians, which are contained in the Arabic sources. The final conclusion that is drawn is that a significant proportion of the presented information corresponds to reality, as it finds an analogue in domestic, Greek and Latin sources. Both the testimony of idol worship and of biritualism in their burials is confirmed. Another part of the available facts is intertwined with reports that have a mythological character. They have historical value only in terms of what the Arab authors' idea about Bulgarians was, i.e., as about a distant and mysterious people.

Приложение 16/Annex 16.

Египетски извори за гибелта на Самуиловите приемници. – В: Хиляда години от битката при Беласица и от смъртта на цар Самуил (1014 – 2014). Под редакцията на акад. Васил Гюзелев и доц. Георги Н. Николов. София, 2015, ISBN: 978-619-176-049-7 с. 101 – 106.

Въз основа на няколко египетски извора, в статията е направен анализ на събитията, които се разиграват в Българското царство непосредствено след смъртта на цар Самуил през 1014 г. Наред с добре познатите в историографията сведения на Ахия Антиохийски и ал-Макин, като източници за българската история са привлечени

сведенията на ал-Макризи и османски ръкопис от XVI – XVII в., който представлява компилация от по-ранни арабски източници.

Egyptian sources on the death of Samuil's successors – In: One thousand years since the Battle of Belasitsa and the death of Tsar Samuil (1014 – 2014). Under the ed. of: Vassil Gyuzelev and Assoc. Prof. Georgi N. Nikolov. Sofia, 2015, ISBN: 978-619-176-049-7 pp. 101 – 106.

Based on several Egyptian sources, the article analyses the events that took place in the Bulgarian kingdom immediately after the death of Tsar Samuel in 1014. Along with the well-known in historiography information of Ahijah of Antioch and al-Maqin, the information of al-Makrizi and an Ottoman manuscript from the 16th – 17th centuries, which is a compilation of earlier Arabic sources, has been drawn as a source for Bulgarian history.

Приложение 17/Annex 17.

Крумовото законодателство в училищното историческо образование. – В: Общество, памет, образование. История и обществени нагласи. [Т. 1.] Сборник с доклади от летния семинар в Китен, 25 – 30 юни 2015 г. София, 2015, ISBN: 978-619-194-012-7, с. 42 – 52.

В статията се установява, че основите на разпространяваните днес митове за Крумовите закони (за рязане на ръце и езици), които не кореспондират с данните във византийския енциклопедичен речник „Суда“, са поставени още в българските учебници през Възраждането, чиито автори са Добри Войников, Тодор Шишков, Димитър Душанов и Драган Манчов. Същата информация се преповтаря и от други автори до средата на XX в. Макар че грешките са преодоленни в учебниците на Александър Бурмов през 40-те години на двадесетото столетие, те продължават да имат отзвук и в наше време.

Crum's legislation in school history education – In: Society, memory, education. History and public attitudes. [Vol. 1.] Proceedings of the summer seminar in Kiten, 25 – 30 June 2015. Sofia, 2015, ISBN: 978-619-194-012-7, pp. 42 - 52.

The article states that the foundations of the myths spread today about Krum's laws (for cutting hands and tongues), which do not correspond with the data in the Byzantine encyclopedic dictionary "Suda", were spread in the Bulgarian textbooks during the Bulgarian National Revival period, whose authors were Dobri Voynikov, Todor Shishkov, Dimitar Dusanov and Dragan Manchov. The same information was repeated by other authors until the middle of the twentieth century. Although the mistakes were overcome in the textbooks of Alexander Burmov in the 1940s, they continue to have repercussions in our time.

Приложение 18/Annex 18.

Покръстването на българите в арабските извори. – В: България в европейската култура, наука, образование, религия. Част 1. Материали от Четвърта национална конференция по история, археология, и културен туризъм, Шумен, 14 – 16. 05. 2014 г. Шумен, 2015, ISBN: 978-619-201-049-2, с. 41 – 48.

Изследването има за цел да се фокусира върху отзвука, който предизвикала християнизацията на българите в Арабския свят. То представя един сравнително малко познат епизод от управлението на българския владетел Борис I-Михаил, а именно българо-арабските отношения от 60-те години на IX в. Подобно на Византия и кралствата, наследници на Франкската империя, сериозни политически и религиозни аспирации в Европа имали и арабските държави. Именно с това може да се обясни не само засиленият интерес на Арабския свят спрямо случващото се на Балканите, но и появата на арабски мисионери в България, които се опитвали да разпространяват ислямска литература.

The Conversion of The Bulgarians In The Arabic Sources. – In: Bulgaria in European culture, science, education, religion. Part 1. Proceedings of the Fourth National Conference on History, Archeology, and Cultural Tourism, Shumen, 14 – 16. 05. 2014 г. Shumen, 2015, ISBN: 978-619-201-049-2, pp. 41 – 48.

The research aims to focus on the reaction that the Christianization of the Bulgarians provoked in the Arabic world. It represents a not well-known episode from the rule of the Bulgarian knyaz concerning the Bulgarian-Arabic relations from 860s. Similarly to Byzantium and the kingdoms which had inherited the Frankish empire, the Arabic countries had serious political and religious aspirations in Europe. This is the reason why there was an

increased interest of the Arabic world towards what was happening on the Balkan Peninsula, and the appearance of the Arabic missionaries in Bulgaria who tried to spread out the Islam literature.

Приложение 19/Annex 19.

Арабски извори за битката при „Валандар“ (X в.). – Bulgaria Mediaevalis, 2014, № 4 – 5, ISSN:1314-2941, с. 43 – 55.

В статията са изказани възражения срещу погрешното отъждествяване на сражението при пограничния град Валандар (W.l.n.d.r/V.l.n.d.r), описано от арабския историк и географ ал-Масуди, с битката при р. Ахелой от 20 август 917 г. Посочени са преки доказателства, че се касае за унгарското нападение срещу Византийската империя през 934 г. Направено е предположение, че „Валандар“ трябва да бъде идентифициран с Одрин.

Arabic sources on the Battle of "Valandar" (10th century) – Bulgaria Mediaevalis, 2014, № 4 – 5, ISSN:1314-2941, pp. 43-55.

The article objects to the misidentification of the battle of the frontier town of Walandar (W.l.n.d.r/V.l.n.d.r), described by the Arab historian and geographer al-Masudi, with the battle of the Aheloy River on 20 August 917. Direct evidence is given that it refers to the Hungarian attack on the Byzantine Empire in 934. It has been suggested that "Valandar" should be identified with Adrianople (Edirne).

Приложение 20/Annex 20.

Мнимият български цар Чака в учебниците по история. – В: История, манипулации, обществени рефлексии. Сборник с доклади от летния семинар в Китен 16–20 юни 2014 г. София, 2014, ISBN: 978-954-9462-98-2, с. 99 – 107.

В изследването е представен митът за татарина Чака на българския престол и неговото налагане в българските учебници по история от края на XIX в. до наше време. Достига се до извода, че за пръв път тази информация намира място в учебника „История на българския народ“ на Стефан Бобчев от 1881 г., който е силно повлиян от „История на българите“ на чешкия учен Константин Иречек.

The fictitious Bulgarian king Chaka in history textbooks. – In: History, Manipulations, Public Reflections. Proceedings of the summer seminar in Kiten 16 – 20 June 2014. Sofia, 2014, ISBN: 978-954-9462-98-2, pp. 99 – 107.

This study presents the myth of the Tatar Chaka on the Bulgarian throne and its imposition in Bulgarian history textbooks from the late 19th century to the present day. It is concluded that for the first time this information found a place in the textbook "History of the Bulgarian People" by Stefan Bobchev from 1881, which was strongly influenced by "History of the Bulgarians" by the Czech scholar Konstantin Ireček.

Приложение 21/Annex 21.

България, Византия и Арабският свят при царуването на Симеон I Велики (893 – 927). – Bulgaria Mediaevalis, 2012, № 3, ISSN:1314-2941, с. 301 – 319 (с корекции и допълнения = България, Византия и Арабският свят при царуването на Симеон I Велики. – В: Българският златен век. Сборник в чест на цар Симеон Велики (893 – 927). Пловдив, 2015, ISBN: 978-954-8536-18-9, с. 361 – 378).

Статията представлява първото цялостно проучване на българо-арабските отношения при царуването на Симеон Велики. В обращение са включени многобройни неизползвани исторически извори. Поставен е въпросът за посоката на българското пратеничество при арабския халиф ал-Махди. Опровергано е твърдението, че Симеоновите пратеници били посрещнати в Кайро, което е наложено в българската историография след Втората световна война.

Bulgaria, Byzantium and the Arab World during the reign of Simeon I the Great (893 - 927) – Bulgaria Mediaevalis, 2012, No. 3, ISSN:1314-2941, pp. 301 – 319 (with corrections and additions = Bulgaria, Byzantium and the Arab World during the reign of Simeon I the Great. – In: The Bulgarian Golden Age. Collection in honor of Tsar Simeon the Great (893 - 927). Plovdiv, 2015, ISBN: 978-954-8536-18-9, pp. 361 – 378).

This article represents the first comprehensive study of the Bulgarian-Arab relations during the reign of Simeon the Great. Numerous unused historical sources are included in the circulation. The issue of the direction of the Bulgarian envoy to the Arab caliph al-Mahdi has

been raised. The claim that Simeon's envoys were welcomed in Cairo, which was imposed in Bulgarian historiography after World War II, has been refuted.

Приложение 22/Annex 22.

Дипломатически отношения между Българското царство и Египет през XIV в. – *Bulgaria Mediaevalis*, 2011, № 2, ISSN:1314-2941, с. 619 – 630.

Въз основа на неизползвани исторически извори в изследването аргументирано се доказва, че т.нар. сръбско-българско пратеничество при египетския султан ал-Насир Мухаммад ибн Калаун от 1330/1331 г. има изцяло български характер. Достига се до заключението, че по всяка вероятност преговорите са с антивизантийска насоченост, а в основата им стои българският цар Иван Александър. В изследването е обърнато внимание на египетско сведение за сръбско пратеничество в Кайро, изпратено от крал Стефан Душан през 1344 г. Това позволи въпросното известие да бъде въведено в обращение в сръбската историография през 2013 г.

Diplomatic relations between the Bulgarian kingdom and Egypt in the 14th century – *Bulgaria Mediaevalis*, 2011, № 2, ISSN:1314-2941, pp. 619-630.

On the basis of unused historical sources, this study argues that the so-called Serbo-Bulgarian envoy to the Egyptian Sultan al-Nasir Muhammad ibn Qalaun in 1330/1331 had an entirely Bulgarian character. It is concluded that in all probability the negotiations were anti-Byzantine in orientation, and they were based on the Bulgarian Tzar Ivan. In the study attention is paid to Egyptian information about Serbian envoy to Cairo sent by Tzar Stefan Dushan in 1344. This allowed the notice in question to be put into circulation in Serbian historiography in 2013.

Приложение 23/Annex 23.

Имало ли е български цар Йоан IV „Смилец“?. – *Palaeobulgarica*, XXXIV, 1, 2010, № 1, ISSN: 0204-4021с. 55 – 60.

Българската историография поддържа тезата, че след смъртта на цар Смилец (1292 – 1298) владетел на България станал неговият син Йоан, а същински управници на Българското царство били майка му (вдовицата на Смилец), чието име е неизвестно,

и нейният зет Алдимир. Срещу това заключение в статията са изказани редица аргументи: никой от съвременните или по-късно живели автори не пише нищо за малолетен български цар; през 1299 г. вдовицата на Смилец предложила ръката си на сръбския крал Стефан Милутин. Това означава, че тя е била готова да лиши сина си от короната му; византийският историк Георги Пахимер намеква, че вдовицата на Смилец се е омъжила повторно в Константинопол и т.н.

Did Bulgarian emperor John IV “Smilets” exist? – *Palaeobulgarica*, XXXIV, 2010, № 1, pp. 55 – 60.

The Bulgarian historiography maintains that after the death of emperor Smilets (1292 – 1298), a ruler of Bulgaria became his son – John, and the real rulers of Bulgarian empire were his mother (Smilets’s widow), whose name is unknown, and their son-in-law, Aldimir. Against this conclusion in the article a lot of arguments are pointed out: no one of the contemporaries or later authors write about a minor Bulgarian emperor; in 1299 the Smilets’s widow offered her hand to the Serbian King, Stefan Milutin. This means that she was willing to deprive her son of his crown; the Byzantine historian Georgius Pachymeres alludes to that the Smilets’s widow married again in Constantinopol, etc.